

Temat: „Kasieńka” Sarah Crossan jako inspiracja do działań twórczych. Propozycja lekcji języka polskiego dla klasy 7 szkoły podstawowej z wykorzystaniem aplikacji „Quotes Creator”.

Cele:

- mobilizowanie do działań twórczych,
- zachęta do kontaktu z poezją,
- otwieranie na różne gatunki sztuki (literatura, fotografia, malarstwo),
- rozwijanie umiejętności interpretacji dzieła sztuki,
- określanie wartości estetycznych tekstów kultury,
- rozwijanie uzdolnień i zainteresowań,
- rozwijanie umiejętności krytycznego myślenia i formułowania opinii.

Bibliografia: Sarah Crossan, *Kasieńka*, tłum. Katarzyna Domańska, Warszawa 2015.

Komentarz metodyczny:

Kasieńka to propozycja dla uczniów ostatnich klas szkoły podstawowej oraz młodzieży licealnej. Książka, jej frapująca tematyka oraz niecodzienna, nietypowa forma, może być pretekstem do prowadzenia działań edukacyjnych zarówno na lekcjach języka polskiego jak i godzinach wychowawczych. Poruszająca współczesne, aktualne problemy lektura znakomicie wpisuje się w założenia podstawy programowej, poszerzając jednocześnie spektrum podejmowanych tematów, kształcąc u uczniów postawy otwartości i tolerancji.

Młody czytelnik, zazwyczaj niechętnie sięgające po poezję, otrzymuje zbiór 157 białych wierszy składających się na interesującą, inspirującą historię Kasieńki, polskiej nastolatki, która wraz z matką wyjeżdża do Wielkiej Brytanii w poszukiwaniu zaginionego ojca. Lektura zachęca do podejmowania przez nauczyciela rozmaitych działań, wybiegających poza tradycyjne „omawianie” lektury szkolnej, gdyż również *Kasieńka* unika wszelkiej stereotypowości, przemawiając do uczniów autentyzmem i świeżością, nowoczesną formą i bliskim, współczesnym językiem.

Jakie ważne tematy można poruszyć, rozmawiając z uczniami o *Kasieńce*? Są to na pewno: emigracja, tolerancja, hejt i język nienawiści, relacje rodzinne, problemy środowiska szkolnego, pierwsze

uczucia, różnice międzykulturowe, inność, wyobcowanie, samotność, problemy z komunikacją, odkrywanie pasji i zainteresowań.

Osobną kwestią jest ciekawa i nietypowa budowa *Kasieńki*, najprawdopodobniej dotąd nieznaną uczniom i nauczycielowi – ta lekturowa niespodzianka może sprowokować do rozmowy na temat formy książki, jej inności, odrębności, celowości takiego a nie innego pomysłu autorskiego.

Praca z *Kasieńką* na lekcjach języka polskiego uświadamia, że lektura ta ma również bardzo duże możliwości inspirowania uczniów do rozmaitych działań pozaszkolnych: rozwijających pasje, zainteresowania, kształtujących charakter (na przykład poprzez zajęcia sportowe), pokazujących piękno i różnorodność świata.

Omawianie na lekcji języka polskiego *Kasieńki* to wyjątkowa okazja do zmobilizowania do działań twórczych całej klasy, niezależnie od posiadanych kompetencji kulturowych czy umiejętności technicznych. Udział w zajęciach może pozwolić odnieść sukces uczniowi, który nie wierzy w swoje możliwości lub jest nieśmiały i wstydzą go wystąpienia publiczne. Praca z aplikacją pomoże być może odkryć w uczniach talenty twórcze, np. poetyckie czy fotograficzne. Na lekcji mają szansę dobrze się poczuć uczniowie z różnych kręgów kulturowych, również obcokrajowcy, licznie obecni we współczesnej szkole.

Główne cele proponowanej lekcji języka polskiego to zachęta do codziennego kontaktu z poezją oraz zmobilizowanie uczniów do aktywności twórczej. W osiągnięciu tych zamierzeń pomóc może lektura *Kasieńki* oraz użycie aplikacji „Quotes Creator”.

Wykorzystanie narzędzia cyfrowego:

a) Aplikacja „Quotes Creator” pozwala dzielić się z użytkownikami Internetu ulubionymi cytatami, fragmentami wierszy czy prozy oraz własną twórczością. Użytkownicy mogą wykorzystać bogatą bazę cytatów najrozmaitszych autorów różnych epok (niestety, wyłącznie w języku angielskim), ale też samodzielnie stworzyć kolaż tekstu i fotografii według własnego pomysłu. Wykonane kolaże można udostępnić poprzez znane portale społecznościowe lub zapisać w telefonie i wykorzystać je w dowolny sposób.

b) „Quotes Creator” to aplikacja bardzo prosta i intuicyjna w użyciu. Po odnalezieniu jej w sklepie Google Play i zainstalowaniu w telefonie, od razu można zacząć korzystać z możliwości aplikacji.

Wskazówka: w sklepie Google Play znaleźć można wiele podobnych aplikacji, różniących się nieco budową i sposobem użytkowania. Na potrzeby niniejszego scenariusza korzystano z aplikacji oznaczonej poniższym logiem:

Wybieramy interesujące nas tło – co ważne, można do tego użyć własnego zdjęcia, które mamy w telefonie, następnie klikamy dwukrotnie w ekran i wpisujemy dowolny tekst (najlepiej długości przeciętnego esemesa), a na koniec zapisujemy kolaż w telefonie. Aplikacja pozwala na użycie wielu czcionek, kolorów i efektów specjalnych, ale ich użycie nie jest trudne i nie wymaga zaawansowanych umiejętności. Zapisany w telefonie kolaż można wysłać w świat poprzez Facebooka, Instagram, Twittera, komunikator WhatsApp i inne znane aplikacje.

c) Użycie aplikacji na lekcji zajmuje tylko chwilę i jest równie proste dla ucznia, jak i dla nauczyciela. W zajęciach mogą brać udział wszyscy, którzy posiadają telefon komórkowy z dostępem do Internetu. Intuicyjne korzystanie z aplikacji sprawia, że uczestnicy zajęć biorą w nich swobodny udział i nikt nie jest wykluczony. Wykonane kolaże można szybko przestać koleżance, koledze, nauczycielowi – na przykład na adres poczty elektronicznej (posiadanie konta w mediach społecznościowych nie jest konieczne).

Przebieg zajęć:

1. Propozycja działań wstępnych: Zanim uczniowie zaznajomią się z *Kasieńką*, można wręczyć każdemu uczestnikowi zajęć jeden z wierszy składających się na książkę, najlepiej losowo wybrany. Uczniowie mogą się zastanawiać, najpierw indywidualnie, potem grupowo, z jakim rodzajem książki mają do czynienia (początkowo zapewne w ogóle nie zdają sobie sprawy z tego, że czytają fragment większej całości), jaka jest jej tematyka, kto jest bohaterem. Rozmowa grupy pozwoli na zebranie wstępnych informacji o treści lektury, połączy rozmaite tropy i ślady. Będzie to przy okazji zachęta do przeczytania całej książki.

WSKAZÓWKA: Nie wszyscy uczniowie mogą mieć swobodny dostęp do *Kasieńki*. Ciekawym doświadczeniem, zarówno dla uczniów, jak i dla nauczyciela, jest głośne przeczytanie książki z udziałem wszystkich uczestników zajęć. Ta bardzo osobista, intymna chwilami opowieść świetnie brzmi wypowiedziana głosami nastolatków. Oczywiście wymaga to dobrych relacji w klasie, swobodnej atmosfery i poczucia akceptacji, gdyż narratorką książki jest dziewczynka opisująca swój bardzo prywatny świat i osobiste przeżycia wewnętrzne. Przeczytanie książki na wiele głosów, zarówno dziewczęcych, jak i chłopięcych, porusza wiele osobistych strun i pozwala na mocną identyfikację z *Kasieńką*, niezależnie od płci czytelnika.

2. *Kasieńkę* można czytać jako opowieść o losach zagubionej w nowej rzeczywistości polskiej nastolatki, ale równie ciekawe jest skupianie się na poszczególnych wierszach składających się na książkę. Warto zachęcić uczniów do wyboru jednego, ulubionego utworu. Ten wybór, wraz z uzasadnieniem (najlepiej w formie pisemnej – nie wymaga dzielenia się osobistymi przeżyciami na forum klasy), pozwala uczniowi skupić się na konkretnym, wybranym aspekcie powieści. Jest też swobodną próbą interpretacji wiersza, nieskrępowaną liczeniem wersów i sylab. Czynioną poniekąd mimochodem, bez presji skupiania się nad poważnym wierszem, klasycznej poezji, lektury obowiązkowej. Również i nauczyciel odnosi korzyść: może lepiej poznać swojego ucznia, zrozumieć go, zastanowić się nad dokonany przez niego wyborem.

3. *Kasieńka* to nie tylko zbiór kilkudziesięciu interesujących wierszy, ale też kopalnia ciekawych, frapujących metafor, puent, gier słownych. Warto zachęcić uczniów do wyszukiwania takich interesujących cytatów – być może już wcześniej zwrócili na nie uwagę – i zaprezentowania ich w klasie. Można to oczywiście zrobić metodami tradycyjnymi, ale zapisane na kartkach lub na tablicy zdania szybko ulegną zniszczeniu i zapomnieniu. Lepiej stworzyć z nich coś bardziej trwałego, bliższego nastolatkom i bardziej interesującego. Do tego posłuży nam aplikacja „Quotes Creator”, która pozwala na połączenie w jedno dwóch obrazów: obrazu poetyckiego i fotografii.

WSKAZÓWKA: W zależności od chęci i umiejętności naszych uczniów, czasu jaki mamy do dyspozycji i możliwości technicznych, możemy w różny sposób podejść do zorganizowania tego etapu zajęć. W prostszej i szybszej wersji do stworzenia kolaży uczniowie mogą wykorzystać zdjęcia znalezione w Internecie i jedynie dodać do nich cytaty z *Kasieńki*. Ciekawszym pomysłem będzie stworzenie na terenie

szkoły małego pleneru fotograficznego, który pozwoli na uchwycenie klimatu budynku szkolnego, klas, korytarzy czy boiska. Duża część książki dotyczy właśnie rzeczywistości szkolnej, więc dobrze by było, gdyby to ona stała się tłem dla wybranych przez uczniów cytatów. Powstać wtedy mogą na przykład takie prace:

Kolaż i fotografia – B. Čejović (z archiwum autorki)

Kolaż i fotografia – B. Čejović (z archiwum autorki)

Niezależnie od źródeł czerpania zdjęć, ich dobór powinien należeć wyłącznie do uczniów, być ich osobistą interpretacją wiersza zamieszczonego w *Kasieńce*.

Ze stworzonych przez uczniów kolaży można stworzyć wystawę umieszczoną na korytarzu szkolnym lub w jednej z klas. Będzie to nietypowy sposób wykorzystania aplikacji, ale dostosowany do możliwości przeciętnej szkoły, a wystawa będzie dostępna dla uczniów i być może zachęci innych do sięgnięcia po książkę Sary Crossan. Innym sposobem upowszechnienia efektów pracy twórczej może być umieszczenie prac na stronie szkoły czy na klasowym blogu.

4. Aplikacja „Quotes Creator” może być też wykorzystana do całkowicie samodzielnych działań twórczych. Do własnoręcznie zrobionego zdjęcia uczniowie mogą również dodać własny tekst, osobistą myśl, czy wreszcie poezję – na przykład wzorowaną na haiku. Uczniowie, którzy nie wierzą w siebie, nie mają talentu poetyckiego, nie chcą ujawniać publicznie swoich przemyśleń, mogą zamieścić na zdjęciu zdanie powtarzane często przez nauczyciela lub zabawny dialog usłyszany na szkolnym korytarzu. Zadaniem twórczym będzie także tworzenie tekstów do fotografii wykonanych przez kolegów, tworzenie tekstów i zdjęć na zadany temat (na przykład związane z *Kasieńką* – motyw wody, samotności, szkoły).

Uczniowie-obcokrajowcy mogą stworzyć kolaż we własnym języku lub – z pomocą kolegów lub tłumacza – wersję dwujęzyczną. Tłum tekstów mogą stać się reprodukcje mniej lub bardziej znanych obrazów – a to już początek zupełnie nowych działań, związanych z analizą i interpretacją dzieła malarskiego.

Podsumowanie:

Aplikacja „Quotes Creator”, choć mało skomplikowana, daje uczniom i nauczycielom wiele możliwości artystycznego wyrażenia myśli i uczuć. Można dzięki niej promować poezję, tworzyć konkursy literackie, przygotowywać się do sprawdzianów czy egzaminów. Korzystanie z portali społecznościowych nie musi się ograniczać do wysyłania memów czy zabawnych obrazków – możemy wykorzystać tą drogą do popularyzowania zupełnie nowych treści, ambitnej poezji, fragmentów prozy.

Nauczyciel nie powinien bać się używania aplikacji na lekcji. Zrobienie pierwszego kroku może poprowadzić do stosowania w szkole bardziej zaawansowanych aplikacji czy programów. Być może przewodnikami po tym świecie będą dla nas dzieci, ale i my sami możemy niekiedy zaskoczyć klasę pomysłem na zupełnie nowy sposób prowadzenia zajęć.

Lekcje z *Kasieńką* mogą zachęcić uczniów do sięgnięcia po inne książki Sary Crossan: *My dwie, my trzy, my cztery* oraz *Tippi i ja*. Pierwsza z nich pisana jest prozą, druga – ponownie białym wierszem. Obie w niezwykle ciepły i pełen wrażliwości sposób opisują życie nastolatków (niekiedy bardzo nietypowych) i oswajają młodych czytelników ze światem poezji.